

یکی از آن چند نفر

سوسن سیرجانی

خبرنگار گروه فرهنگ

استفاده از نام مستعار در بین روزنامه‌نگاران و نویسندگان کاری محبوب است. آنها زمانی از این روش استفاده می‌کنند که نمی‌خواهند شناخته شوند یا از تکرار چندباره نام‌شان صرف‌نظر کرده‌اند. معمولاً هر فرد جز نام اصلی خود، نام مستعاری هم انتخاب می‌کند تا گاهی با آن مطالب‌اش را منتشر کند. بعضی از این اسامی مستعار، اندازه خود نویسنده یا روزنامه‌نگار مشهور می‌شود و هویت مستقلی می‌یابد. اما در تاریخ ادبیات پس از مشروطه ایران، پدیده‌ای وجود داشت که تا سال‌ها به‌شکل یک راز میان اهالی هنر سربهمر باقی‌مانده بود. نام مستعار «مهرداد رهسپار» که تبدیل به یک شخصیت خیالی با آرزمان‌ها و افکار مستقل شده بود و بسیاری از نویسندگان و فعالان ادبی از آن استفاده می‌کردند. محمدعلی سپانلو در کتاب «این‌بست‌ها و شاهراه» که خاطرات شفاف‌ای‌اش است و در سال ۱۳۹۰ در سوئد منتشر شده، گفته است که نویسندگان زیادی در میانه قرن چهاردهم شمسی از این نام مستعار استفاده کرده‌اند.

امروز سالگرد درگذشت نجف دریاوندی، یکی از چهره‌های مهم ادبیات فارسی است که در طول سال‌های فعالیت‌اش بارها نقد، ترجمه و مقالات ادبی‌اش را با نام مستعار مهرداد رهسپار منتشر کرد. او متولد ۱۳۰۸ در آبادان بود. دقیقاً در سالی که بزرگترین اعتصاب کارگری پالایشگاه آبادان علیه ظلم حاصل از شرکت نفت ایران و انگلیس بر کارگران، شکل گرفت. رشد کردن او در آبادان برایش دوتیجه داشت: یادگیری زبان انگلیسی از کارگران و کارمندان بریتانیایی که در این شهر زندگی می‌کردند و شکل‌گیری روحیه مبارزه در او بر ضد حکومت، زبان او را به‌سمت ترجمه‌کنشاند و مبارزه از او یک توده‌ای ساخت. دریاوندی از دهه ۳۰، کار ترجمه را با کتاب «وداع با اسلحه» ار نست همنیگوی شروع کرد. اما هنوز نام‌اش به‌عنوان مترجم شناخته نشده بود که به‌دلیل فعالیت حزبی، دستگیر و چهارسال را در زندان قزل‌قلعه تهران در حبس گذراند. البته حکم اولیه او پس از بازداشت در سال ۱۳۳۳، اعدام بود. اما مانند بسیاری از توده‌ای‌ها این حکم به حبس ابد، سپس ۱۵ سال تقلیل پیدا کرد. در نهایت دریاوندی پس از چهار سال در ۱۳۳۷ آزاد شد.

نجف دریاوندی بعد از آزادی به‌صورت مستمر تا سال‌های پایانی عمرش مشغول ترجمه و نوشتن بود. از طرفی شغلی که به آن اشتغال پیدا کرد هم زمینه‌ساز باقی‌ماندن میراث ماندگاری شد. او ۱۷ سال در موسسه انتشارات فرانکلین به‌عنوان سردبیر مشغول بود و در این مدت آثار بسیار زیادی را از ادبیات آمریکا به فارسی برگرداند. هنوز انقلاب نشده بود که از فرانکلین کناره گرفت و در تلویزیون ملی ایران استخدام شد. او تا سال ۱۳۵۷، بر ترجمه متن فیلم‌های خارجی نظارت می‌کرد. اما پس از انقلاب در جیب داد در خانه بنشیند و فقط ترجمه کند.

وقتی کتاب «مستطاب‌آشیزی» که همکاری مشترک او و همسرش فیهمه راستکار است را توری می‌کنیم، بیشترین چیزی که به‌نظر می‌رسد، حس شوخ‌طبعی و نگاه متفاوت او به جریان زندگی است. شاید همین حس شوخ‌طبعی بود که باعث شد دریاوندی تصمیمی جالب بگیرد. منوچهر انور، کارگردان و نویسنده در خاطراتش ذکر کرده که نجف دریاوندی، مدت‌ها دنبال افرادی بود که با نام مستعار «مهرداد رهسپار» در مجلات و جُنگ‌ها مطلب نوشته‌اند. دست‌آخر هم بیشتر آنها را پیدا کرد و یک‌شب در خانه‌اش مهمانی گرفت و همه مهرادهای رهسپار را دور هم جمع کرد. منوچهر انور، بهرام بیضایی، داریوش آشوری، جمال میرصادقی و... از چهره‌هایی بودند که با این نام مطلب می‌نوشتند. اما خود آن جمع که از این نام استفاده می‌کردند هم نمی‌دانستند، همه افرادی که نام مستعارشان مهرداد رهسپار است، چه کسانی هستند. بعد از درگذشت نجف دریاوندی و پس از کوچ با مرگ بسیاری از نویسندگان و اهالی ادب در دهه‌های ۶۰ و ۷۰، دیگر کسی پیش‌قدم نشد تا مهرادهای رهسپار را شناسایی کند و این نام در تاریخ ادبی ایران به‌شکل مرموزی ماندگار ماند.

۱۶ ساعت

24 HOURS

hammihanmedia@gmail.com
@Hammihanonline

• صاحب امتیاز و مدیرمسئول: غلامحسین کرباسچی
• مشاوران: عباس‌عبدی و احمدزیدآبادی
• سردبیر: محمدجوادروح • معاون سردبیر: مهرداد خدیر • دبیر آنلاین: شبنم رحمتی
• دبیران گروه‌ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمین منتظری (دیپلماسی و بین‌الملل)
• علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست) • الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس)
• مدیراداری و آگهی‌ها: شاهرخ حیدری
• مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
• هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۳۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۵۲۹۱ • آگهی‌ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸
• لیتوگرافی و چاپ: هم‌میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۱۱۱۱۴ • توزیع: نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۳۳۰۰۰

عکس: AFC

سبزه‌های جده بر بام قاره کهن

بررسی مسیر صعودی **الاہلی عربستان** تیمی که ۳ سال پیش به دلیل سقوط به دسته پایین تر ۶ هوادارش ایست قلبی کردند

سپهر خرمی

گزارشگر ورزشی هم‌میهن

الاہلی عربستان شاید یکی از عجیب‌ترین باشگاه‌های دنیای فوتبال باشد. باشگاهی که سه سال پیش و در سال ۲۰۲۲ به‌دلیل نتایج ضعیف به دسته پایین‌تر سقوط کرد و همین سقوط باعث شد، شش هوادار این باشگاه به‌دلیل ایست قلبی از دنیا بروند. کشور عربستان سه سال پیش به‌دلیل سقوط باورنکردنی این باشگاه و درگذشت شش هوادار در شوک بسیار عجیبی فرو رفته بود. هیچ مدیری نمی‌دانست باید با این «سقوط» باورنکردنی تیم بزرگی چون الاہلی که هواداران پرشمار و متعصبی در جده دارد، چه کار کنند. راهکار برون‌رفت از این بحران درنکات چیست؟ مدیران باشگاه اما هم‌قسم شدند تا این تیم را نه‌تنها دوباره به سطح یک رقابت‌های عربستان برگردانند بلکه با موفقیت در رقابت‌های داخلی، تلاش کنند تا این تیم بار دیگر در قاره آسیا بدرخشد. تمام ارکان ورزشی و قضایی کشور متحد شدند تا بار دیگر «نشاط» را به شهر جده برگردانند و همین اتفاق نیز رخ داد. الاہلی که سه سال گذشته به‌دلیل سقوط به دسته پایین‌تر بی‌پناه‌ترین باشگاه دنیا بود، جمع‌هش با شکست کاوازاکی ژاپن، در بام قاره آسیا ایستاد. فراز و فرود طی سه سال رخ داد. در این گزارش قصد داریم اتفاق باورنکردنی این باشگاه تا مسیر قهرمانی را باهم مرور کنیم.

▼ تاریخ‌سازی سبزه‌های جده

باشگاه الاہلی میدان قابلی دارد. آنها می‌دانند که اگر وارد بحران شدند چطور باید دوباره به مسیر صحیح برگردند. الاہلی بعد از سقوط، به‌جای بغل کردن زانو، غم، استراتژی موفقیت را ترسیم کرد. بعد از بازگشت به سطح یک مسابقات لیگ عربستان، مدیران باشگاه با جذب ستارگان مطرح دنیا به قصد رقابت جذاب با الهلال و النصر وارد رقابت شدند. با وجودی که در لیگ حرفه‌ای عربستان، الاہلی در حال حاضر رتبه پنجم را در اختیار دارد و هیچ شانس‌ی برای قهرمانی در این رقابت‌ها ندارد، اما از ابتدا استراتژی آنها قهرمانی در لیگ نخبگان بود که به هدفشان نیز رسیدند.

با شکست کاوازاکی، الاہلی تبدیل به سومین تیم سعودی می‌شود که موفق به فتح این جام معتبر آسیایی شده: پس از الهلال (با ۴ قهرمانی) و الاتحاد (با ۴ قهرمانی). این عنوان همچنین هفتمین قهرمانی فوتبال عربستان در این رقابت‌ها به حساب می‌آید؛ جایگاهی که عربستان را در رتبه سوم پرافتخارترین کشورهای آسیا در این تورنمنت قرار می‌دهد. کره جنوبی با ۱۲ قهرمانی صدرنشین است و ژاپن با ۸ قهرمانی در جایگاه دوم قرار دارد.

▼ پیشرفت طی ۳ سال

پس از حذف در مرحله گروهی لیگ قهرمانان ۲۰۲۲، الاہلی با قدرت به صحنه بازگشت و کار خود را با پیروزی ۱-۰ برابر پرسپولیس ایران آغاز کرد. این برد، شروعی بود بر پنج پیروزی پیاپی که باعث شد الاہلی سه هفته‌مانده به پایان مرحله گروهی، صعودش به مرحله یک‌هشتم‌نهایی را قطعی کند. پیروزی ۲-۰ مقابل الوصل امارات، ۱-۲ برابر الریان قطر، ۱-۵ برابر الشرطه عراق و درنهایت برد ۱-۲ مقابل العین امارات (قهرمان فصل پیش)، مسیر صعود الاہلی را هموار کرد. سلسله‌بردهای الاہلی با تساوی ۲-۲ مقابل استقلال ایران متوقف شد، اما این تیم دوباره با بردهای ۱-۳ مقابل السد قطر و ۴-۲ برابر الغرافه، مرحله گروهی را با ۷ برد و یک تساوی و تنها به‌دلیل تفاضل گل پایین‌تر نسبت به الهلال، در جایگاه دوم به پایان رساند. در مراحل حذفی، الاہلی ابتدا در دو دیدار رفت و برگشت مقابل الریان با نتایج ۱-۳ و ۲-۲ پیروز شد. سپس در مراحل نهایی که به‌صورت متمرکز در جده برگزار شد، بوریرام یونایتد تایلند را ۳-۰ شکست داد و در نیمه‌نهایی با نمایشی مقتدرانه، الهلال

را با نتیجه ۳-۱ از پیش رو برداشت. الاہلی براساس پیش‌بینی‌ها در دیدار پایانی نیز به‌راحتی از سد کاوازاکی‌ای گذشت که این تیم ژاپنی موفق شده بود النصر را در دیدار نیمه‌نهایی کنار بزند. گفتنی است، این مسابقات از مرحله یک‌چهارم نهایی تا فینال به‌صورت متمرکز در شهر جده عربستان برگزار شد و نماینده عربستان با بهره‌گیری کامل از شرایط میزبانی و حضور بیش از ۶۰ هزار تماشاگر پرشور، موفق شد برای نخستین‌بار در تاریخ باشگاه خود به قهرمانی در سطح قاره‌ای برسد. الاہلی که پیش از این دو بار در فینال لیگ قهرمانان آسیا حضور یافته و هر دو بار ناکام مانده بود، این بار با نمایش قدرتمند و حساب‌شده، طلسم ناکامی‌ها را شکست و جام قهرمانی به تاریخ پیوست.

▼ جوایز خیره‌کننده

تیم‌های عربستانی همیشه به این موضوع معروف بودند که شاهزاده‌های این کشور یا وزرای دولت بابت پیروزی‌های معتبر، جوایز کم‌نظیری به بازیکنان هدیه می‌دهند.

شاهزاده عبدالعزیز بن ترکی الفیصل، وزیر ورزش، دستور داده که به هر بازیکن الاہلی به‌خاطر قهرمانی در لیگ نخبگان آسیا، مبلغ ۲۰۰ هزار ریال (معادل ۵ میلیارد تومان) پاداش داده شود. وزیر ورزش پیش از این، زمانی که الاہلی در نیمه‌نهایی الهلال را شکست داد، ۱۰۰ هزار ریال پاداش نقدی اعطا کرده بود. این مبلغ، علاوه بر پاداش قهرمانی ۱۰ میلیون دلاری است که مجموع پاداش‌هایی را که بازیکنان الاہلی دریافت کرده‌اند به ۳۰۰ هزار ریال می‌رساند. الاہلی حالا در قهرمانی در لیگ نخبگان، در کنار الهلال و الاتحاد قرار گرفته که پیش‌تر به این عنوان مهم و ارزشمند رسیده بودند. گفتنی است سه بازیکن الاہلی یعنی فیرمینو، مندی و محرز به‌تنها بازیکنان تاریخ تبدیل شدند که توانسته‌اند هم در لیگ قهرمانان اروپا و هم در لیگ قهرمانان آسیا قهرمان شوند.

▼ ذهن خلاق مربی ۳۷ ساله آلمانی

کمتر کسی تصور می‌کرد متیاس یایسل آلمانی بتواند در الاہلی موفق شود. مدیران این باشگاه بعد از نتایج سینوسی این تیم در لیگ عربستان، قصد اخراج این مربی را داشتند اما الاہلی با یایسل چنان نتایج قدرتمندی در لیگ نخبگان گرفت که مدیران باشگاه جرات چنین تصمیمی را نداشتند. البته هواداران باشگاه نیز به انتقاد از مدیران الاہلی پرداختند و معتقد بودند، حق ندارند این مربی ۳۷ ساله آلمانی را برکنار کنند. درواقع هواداران الاہلی مانع از اتخاذ یک تصمیم اشتباه توسط مدیران باشگاه شدند.

نشریه بیلد می‌گوید، یایسل با موفقیت باورنکردنی در الاہلی حالا گزینه جذاب برای سرمربیگری در لایپزش آلمان است تا بتواند این تیم را بار دیگر به‌عنوان یک تیم مدعی مطرح کند. او حالا پول خوبی گرفته و بدون دغدغه می‌تواند در فوتبال آلمان با مالیات ۴۵ درصد کارش را بار دیگر از سر بگیرد. او همچنین بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷ به‌عنوان کمک‌مربی در آکادمی جوانان لایپزیگ فعالیت کرده بود. براساس گزارش بیلد، یایسل با دریافت سالانه ۱۱ میلیون یورو در الاہلی، پُر درآمدترین مربی آلمانی حال حاضر فوتبال به‌شمار می‌رود. قرارداد او تا پایان ژوئن ۲۰۲۶ اعتبار دارد، اما گفته می‌شود که تمایل دارد به فوتبال اروپا بازگردد. بیلد همچنین گزارش داده که ماریو گومز، مدیر فنی باشگاه لایپزش و مارسل شفر مدیر اجرایی، علاقه زیادی به جذب او دارند. از بین ستارگانی که الاہلی برای موفقیت در این فصل لیگ نخبگان جذب کرد، می‌توان به ایوان تونی انگلیسی اشاره کرد که در این فصل ۲۵ گل برای این تیم به‌ثمر رسانده است. از طرف دیگر ریاض محرز نیز در دو لیگ نخبگان و لیگ برتر ۱۶ گل برای الاہلی زد و روبرت فرمینیو نیز ۱۱ بار با پیراهن این تیم مقابل رقبای موفق به گلزنی شد تا حضور همین سه بازیکن به‌شکل قابل‌انتظاری مسیر قهرمانی را برای سبزه‌های جده هموار کند. باید دید این تیم در جام باشگاه‌های جهان که با حضور تیم‌های مطرح دنیا برگزار می‌شود، چه نتایجی کسب می‌کند.

چهره

سالروز درگذشت موسی گوتنبرگ

امروز سالمرگ محمود کاشی‌چی، بنیان‌گذار انتشارات گوتنبرگ است. یکی از پیشگامان صنعت نشر ایران که تأثیر عمیقی بر فرهنگ کتاب‌خوانی، به‌ویژه برای کودکان و نوجوانان گذاشت. کاشی‌چی متولد مشهد بود و فعالیت فرهنگی خود را با تأسیس کتابفروشی گوتنبرگ در همین شهر آغاز کرد. او در سال ۱۳۲۴ انتشارات گوتنبرگ را راه‌اندازی کرد؛ انتشاراتی که تمرکزش بر ترجمه و انتشار آثار ادبیات جهانی، به‌ویژه ادبیات روسی بود. کاشی‌چی در سال‌های ۱۳۳۳ و ۱۳۳۴ بخش عمده‌ای از فعالیت خود را به انتشار کتاب‌هایی برای گروه سنی کودکان و نوجوانان اختصاص داد. آثاری چون «شاهزاده و گدا» اثر مارک تواین یا ترجمه محمد قاضی، «افسانه‌های قدیم ملل»، «افسانه‌های قدیم اوکراین» و «قصه‌های چینی و ترکمنی» از جمله کتاب‌هایی بودند که با چاپ انتشارات گوتنبرگ به بازار آمدند. کاشی‌چی در سال ۱۳۲۰ اولین سازمان پخش کتاب را تأسیس کرد و در سال ۱۳۵۶ بازارچه کتاب را بنیان نهاد. او در سال‌های پایانی عمر در مشهد به فعالیت نشر خود ادامه داد و سرانجام در ۱۵ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۳ بر اثر ایست قلبی درگذشت.

کتابخانه

زنی ایستاده در میدان الکساندر پلاتز

رمان «آدم‌های زندگی قبلی» نوشته فریبا وفی در ۲۶۸ صفحه، با قیمت ۳۵۰ هزار تومان توسط نشر چشمه منتشر شد. رمان «آدم‌های زندگی قبلی» تفاوتی اساسی با رمان‌های پیشین وفی دارد. قهرمان زن او این‌بار از چیز، جایی و کسی‌کنده و بالاخره خود را آزاد کرده است. او همچون پرنده‌ای اهلی که ناگهان اصالت باستانی خود را به یاد آورده باشد، شروع به پر زدن کرده و رفته است. قهرمان «آدم‌های زندگی قبلی» دور میدان الکساندر پلاتز نشسته و دارد فکری می‌کند شاید آزادی همین باشد؛

آدم‌های زندگی قبلی

نویسنده: فریبا وفی
انتشارات: چشمه

زنی تنها باشی، نشسته روی لبه حوضی و پیش‌روی ات آدم‌ها؛ زن و مرد، بروند و بیایند و کسی اعتنایی به تو نکند، فضولی نکند و هم‌دلی هم. آلمان داستان وفی رک‌وراست و بی‌تعارف است و قهرمان زن داستان انگار در این کشور، بعد از یک ماجرای داغ و پرتالهاب عشقی، خانوادگی و سیاسی از دهه‌های شصت، هفتاد، هشتاد و نود، حالا بالاخره این‌جا در این سرما لحظه‌ای فرصت کرده است بایستد، کمی نفس بکشد و در جمود این شهر سری به خود و گذشته‌اش بزند.

تاریخ

روز شیراز

بعید است ایرانی باشی و وصف زیبایی، اعتدال و لطافت اردیبهشت‌ماه شیراز را نشنیده باشی؛ شهری با قدمتی بیش از هفت‌هزار سال که به‌خصوص در روزهای بهار میزبان مردمانی است که در بازدید از

تخت جمشید، حافظیه، سعدیه، بازار وکیل، نارنجستان قوام، باغ ارم و ده‌ها مکان دینی دیگر، بره‌های تاریخ تمدن ایران زمین را نیز ورق می‌زنند. شیراز پیش از حمله اعراب البته جایگاهی محجوز در ایالت فارس را نداشت، اما در دوره اسلامی ایران اهمیتی گسترده یافت؛ به‌خصوص وقتی در دوره سلسله آل بویه فارس به پایتختی برگزیده شد. بعدتر نیز با درایت اتابکان فارس که سیاست مصالحه را با مغولان در پیش گرفتند، از ویرانی آن حمله جان‌بدر برد. در عوض در همین دوران، به مرکزی علمی، ادبی و فرهنگی بدل شد، مکتب نگارگری شیراز متولد شد و نامورانی چون سعدی و حافظ در این شهر پرورش یافتند. همین سیاست مصالحه بعدتر شیراز را از حملات تیمور نیز در امان نگاه داشت. با چنین اوصافی، در آغاز دهه ۱۳۸۰ به پیشنهاد شورای شهر شیراز و تصویب مجلس، روز ۱۵ اردیبهشت‌ماه که جشن بهاربد ایرانیان باستان نیز تقارن دارد، به‌عنوان روز شیراز انتخاب شد.